

KARANTENSKI KOZLIČKI – NOVA GROŽNJA LESNATIM RASTLINAM V SLOVENIJI

Kozlički so hrošči iz družine Cerambycidae. Ime so dobili po dolgih tipalkah, ki lahko večkrat presegajo dolžino telesa. V Sloveniji najdemo preko 200 domorodnih vrst, ki bivajo zlasti v gozdovih. Odrasli se prehranjujejo z listi dreves, ličinke pa z lesom, pogosto z lesnimi ostanki in požaganim lesom.

Domorodne vrste ne povzročajo pomembnih škod, saj napadajo oslABLJENA ali celo propadla drevesa in se ne pojavljajo v večjih razmnožitvah. Alpski kozliček *Rosalia alpina* in bukov kozliček *Morimus funereus* sta celo zavarovani vrsti na območjih Natura 2000.

Med domorodnimi vrstami so za varstvo rastlin pomembni zlasti kozlički iz rodu *Monochamus*, ker so vektorji **karantenske borove ogorčice**, ki pa je v Evropi naseljena le na Portugalskem.

Slepi potniki

Kozlički niso prav dobri letalci, zlasti večje vrste. Ker ima večina vrst dveletno generacijo, so ličinke dolgo skrite v deblih ali lesu. Tako lahko na dolge razdalje potujejo s pošiljkami rastlin in rastlinskih proizvodov, to je lesa in lesenega pakirnega materiala, brez da bi jih opazili. Tako se v Evropo vse pogosteje tihotapita tujerodni vrsti kozličkov: **azijski kozliček** *Anoplophora glabripennis* (Motschulsky) in **kitajski kozliček** *Anoplophora chinensis* (Forster). Kozlički obeh vrst so prepoznani kot nevarni škodljivci, ki lahko napadajo številne lesnate rastline v gozdu, urbanem okolju ter nasade sadnega drevja.

Lesen pakirni material iz netretiranega lesa lahko prenaša borovo ogorčico, azijskega kozlička in druge škodljivce.

Azijski kozliček je bil v preteklosti na nova območja zanesen predvsem z lesenim pakirnim materialom. Zato se v mednarodnem prometu zahteva ustrezna obdelava in označitev palet in drugega pakirnega lesenega materiala v skladu s standardom ISPM 15.

Kitajski kozliček je bil v Evropo zanesen predvsem s sadikami javorja in bonsaji s Kitajske.

Prikrito se lahko prenašajo jajčeca, ličinke in bube v sadikah ali bonsajih, škodljivca pa je v teh rastlinah težko odkriti. Ponavadi odkrijemo šele izhodno odprtino, ko je odrasel hrošč že zapustil napadeno rastlino in se je napad že razširil na sosednja drevesa. Hrošč je precej velik, od 2,5 -3,5 cm.

Napadena drevesa so manj vitalna in se slabše olistajo, listje veni in rumeni. Drevesa slabijo in se sušijo, ob močnejšem vetru se lahko lomijo posamezne veje ali pade celo drevo, kar je lahko nevarno predvsem v urbanem okolju.

Ste nedavno kupili bonsaj ali sadike javorja iz tujine? Opazujte jih, če nimajo morda kakšnih izvrtin. Če najdete velikega hrošča ali izvrtino, nas nemudoma pokličite. Dežurna številka je 041-354-405.

Nujni ukrepi za preprečevanje vnosa in širjenja kitajskega kozlička *Anoplophora chinensis* v Evropski skupnosti

Evropska komisija je 11. novembra 2008 sprejela nujne ukrepe proti vnosu in širjenju kitajskega kozlička *Anoplophora chinensis* (Forster) v Skupnosti (Odločba Komisije št. 2008/840/ES), saj je ob uvozu sadik javorja in bonsajev velika nevarnost vnosa tega škodljivca, ki bi v našem okolju povzročil velike škode tako v urbanem kot v naravnem okolju.

Kitajski kozliček (*Anoplophora chinensis*; Coleoptera, Cerambycidae) je karantenski škodljivec, ki je uvrščen v priložo I.A.I Direktive 2000/29/ES.

Vrsta izvira iz vzhodne Azije, kjer povzroča veliko škodo na številnih lesnatih rastlinah (drevesa in grmovnice). Največjo škodo povzročajo ličinke, ki se zavrtajo v deblo. Ličinke kitajskega kozlička napadajo korenine in spodnji del debla.

Kitajski kozliček je bil večkrat zanesen v EU s pošilkami sadik javorja ter bonsajev iz daljnega vzhoda, predvsem s Kitajske. Tako je škodljivec sedaj navzoč v Italiji na območju pokrajine Lombardija na več kot 100 km² predvsem v urbanem okolju. Več prestrežb predvsem v sadikah javorja je bilo na Nizozemskem, kjer je bil najden tudi v okoliških drevesih na območju drevesnic (pokrajina Boskoop). S sadikami javorja pa je bil zanesen tudi v Nemčiji in Veliko Britanijo.

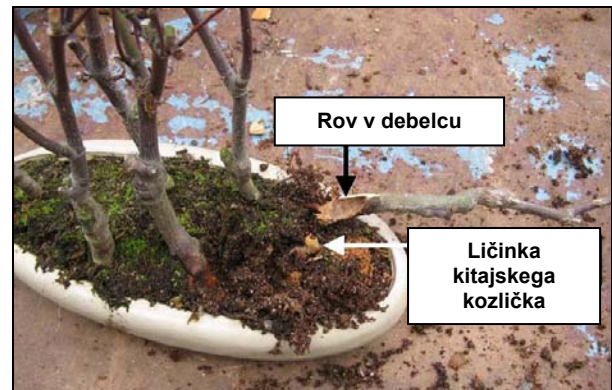
V Lombardiji so našli kitajskega kozlička na:

- **gozdnih rastlinah**, in sicer na javorju *Acer*, divjem kostanju *Aesculus hippocastanum*, jelši *Alnus* sp., gabru *Carpinus* sp., brezi *Betula* sp., leski *Corylus* sp., bukvi *Fagus* sp., hrastu *Quercus* sp., vrbi *Salix* sp. in druge;

- **parkovnih rastlinah**, kot so platana *Platanus* sp., topol *Populus* sp., brest *Ulmus* sp., rododendron *Rhododendron* sp., vrtnica *Rosa* sp., albicija *Albizia* sp., panešplja *Cotoneaster* sp.;

- **sadnih rastlinah**, kot so jablana *Malus* sp., koščičarji *Prunus* sp. (marelica *P. armeniaca*, višnja *P. cerasus*, češnja *P. avium*, lovrikovec *P. laurocerasus*, breskev *P. persica*, sliva, češplja *P. domestica*), hruška *Pyrus* sp. in citrusi *Citrus* sp..

Gostiteljske rastline pa so tudi: kamelija *Camellia* sp., japonska kriptomerija *Cryptomeria japonica*, japonska nešplja *Eriobotrya japonica*, lagerstremija *Lagerstroemia*, fotinija *Photinia* sp., ognjeni trn *Pyracantha* sp., hikorijevec *Carya* sp., sofora *Sophora* sp., bodika *Ilex* sp., hibiskus *Hibiscus* sp., lovrorovke Lauraceae, octovec *Rhus* sp., robinija *Robinia* sp., glog *Crataegus* sp., pravi kostanj *Castanea sativa*, oreh *Juglans* sp., murva *Morus* sp., smokva *Ficus carica*, oljčica *Elaeagnus* sp., robida, malina *Rubus* sp., oljka *Olea* sp. in druge.

Napadeni javorji z ličinkami kitajskega kozlička.

Pozivamo vse uvoznike, distributerje in pridelovalce gostiteljskih rastlin kitajskega kozlička, da opazujejo rastline in morebitne znake napada s kitajskim kozličkom takoj javijo pristojnim inštitucijam, še zlasti, če ugotovijo odraslega hrošča oziroma njegove izhodne odprtine v deblih.

Zlasti bodite pozorni na uvožene sadike javorjev (*Acer* spp.) in **bonsajev** iz držav, kjer je škodljivec navzoč, **zlasti s Kitajske, Japonske, Italije ali Nizozemske**. Ob sumu takoj obvestite Fitosanitarno upravo RS ali fitosanitarno inšpekcijo ali Kmetijski inštitut Slovenije.

Pri sadikah in bonsajih je napad težko ugotoviti, saj se škodljivec skriva v notranjosti rastlin. Gosenice so lahko navzoče tudi v rastlinah s premerom debla le okrog 1 cm. Da bi preverili napad, je treba debelce sumljive rastline prelomiti!

Besedilo: V. Knapič, E. Orešek, Š. Modic

Ste nedavno kupili bonsaj ali sadike javorja iz tujine? Opazujte jih, če nimajo morda kakšnih izvrtin. Če najdete velikega hrošča ali izvrtino, nas nemudoma pokličite. Dežurna številka je 041-354-405.